

Kurumlara özel beyan nedir

11.08.2009 / Veysi Seviğ

Kurumlar Vergisi Yasası'nın "Dar Mükellefiyet Esasında Verginin Tarhı ve Ödenmesi" başlıklı üçüncü kısmının (Madde: 22-31) üçüncü bölümünde "Özel Beyan" esasına ilişkin hükümler yer almaktadır. (Madde: 26-27)

Özel beyan: "Dar mükellefiyete tabi kurumların Türkiye'de elde ettikleri gelirin telif, imtiyaz, ihtira, işletme, ticaret unvanı, marka ve benzeri gayrimaddi hakların satışı, devri ve temlikî karşılığında alınan bedeller hariç olmak üzere, Gelir Vergisi Yasası'nda sayılan diğer kazanç ve iratlardan ibaret olması halinde bu kazançların Kurumlar Vergisi Yasası'nın 26'ncı maddesi gereği olarak beyan edilmesi" ile ilgilidir.

Kurumlar Vergisi Yasası'nın 26'ncı maddesinin birinci fıkrası uyarınca, "Dar mükellefiyete tabi olan yabancı kurumların vergiye tabi kazancının Gelir Vergisi Yasası'nda yazılı diğer kazanç ve iratlardan (telif, imtiyaz, ihtira, işletme, ticaret unvanı, marka ve benzeri gayrimaddi hakların satışı, devir ve temlikî karşılığında alınan bedeller hariç) ibaret bulunması halinde, yabancı kurum veya Türkiye'de adına hareket eden kimse, bu kazançları elde edilme tarihinden itibaren on beş gün içinde, aynı yasanın 27'nci maddesinde belirtilen vergi dairesine beyanname ile bildirmek zorundadır".

Aynı yasal düzenleme uyarınca; "Diğer kazanç ve iratlara ilişkin olarak Türkiye'ye bizzat getirilen nakdi veya aynı sermaye karşılığında elde edilen menkul kıymetlerle iştirak hisselerinin elden çıkarılması sırasında oluşan kur farkı kazancına dair hükümler hariç olmak üzere, Gelir Vergisi Yasası'nda yer alan vergilendirmeme hususundaki istina, kayıt, şart ve sürelerle ait sınırlamalar dikkate" alınmaktadır.

Söz konusu yasal düzenleme gereği olarak dar mükellef ulaştırma kurumlarının arizi nitelikteki kazançları da diğer kazanç ve iratlar niteliğinde olduğundan, özel beyan esasına tabidir.

Diğer yandan mevcut düzenleme uyarınca Gelir Vergisi Yasası'nın 82'nci maddesinde yer alan ve bir takvim yılında elde edilen arizi kazançların bir kısmının toplamının 2009 yılı için öngörülen 17.900 TL'lik istisna hükmü dar mükellef kurumlar için uygulanmayacaktır.

Ayrıca bilindiği üzere dar mükellef kurumlar tarafından elde edilen ve diğer kazanç ve iratlar kapsamında olan bir kısım kazanç ve iratlar üzerinden Gelir Vergisi Yasası'nın geçici 67'nci maddesi uyarınca vergi kesintisi yapılmaktadır. Kurumlar Vergisi Yasası'nın geçici birinci maddesinin 3'üncü fıkrasında; dar mükellef kurumların, Türkiye'deki işyerlerine atfedilmeyen veya daimi temsilcilerinin aracılığı olmaksızın elde edilen ve Gelir Vergisi Yasası'nın 67'nci maddesi kapsamında kesinti yapılmış kazançları ile bu kurumların tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören ve bir yıldan fazla elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından sağlanan ve geçici 67'nci maddenin (1) numaralı fıkrasının altıncı paragrafı kapsamında vergi kesintisine tabi tutulmayan kazançları için özel beyanname verilmemektedir.

Bu bağlamda Gelir Vergisi Yasası'nın geçici 67'nci maddesine göre kesintiye tabi tutulsun veyahut tutulmasın dar mükellef gerçek kişi ve kurumlarca Hazine tarafından yurtdışından ihraç edilen menkul kıymetlerden sağlanan kazanç ve iratlar için münferit veya özel beyanname verilmemektedir. Bu açıklamalar çerçevesinde:

* Türkiye'deki işyerine atfedilmeyen veya daimi temsilcilerinin aracılığı olmaksızın elde edilen ve Gelir Vergisi Yasası'nın geçici 67'nci maddesi kapsamında kesinti yapılmış kazançlar,

* Tam mükellef kurumlara ait olup İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından sağlanan ve geçici 67'nci maddenin (1) numaralı fıkrasının altıncı paragrafı kapsamında vergi kesintisine tabi tutulmayan kazançlar,

* Kesintiye tabi tutulsun veyahut tutulmasın dar mükellef kurumlarca Hazine tarafından yurtdışından ihraç edilen menkul kıymetlerden sağlanan kazanç ve iratlar için özel beyanname verilmemektedir.

Yasal düzenleme gereği özel beyanname, yabancı kurumların kendisi veya Türkiye'de dar mükellef kurum adına hareket eden kişi tarafından, bu kazançların elde edilme tarihinden itibaren 15 gün içinde verilmektedir.

Özel beyannamelerin verilme yerleri Kurumlar Vergisi Yasası'nın 27'nci maddesiyle belirlenmiş bulunmaktadır. Buna göre özel beyanname:

* Taşınmazların elden çıkarılmasından doğan kazanç ve iratlarda taşınmazın bulunduğu,

* Taşınırın elden çıkarılmasından doğan kazanç ve iratlarda mal ve hakların Türkiye'de elden çıkarıldığı,

* Ticari veya zirai bir işletmenin faaliyetinin durdurulması veya terk edilmesi karşılığında elde edilen kazanç ve iratlarda işletmenin bulunduğu,

* Arizi olarak ticari işlemlerin yapılmasından veya bu nitelikteki işlemlere aracılıktan elde edilen kazançlarla arizi olarak yapılan serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla elde edilen kazançlarda faaliyetin yapıldığı yer,

* Arizi olarak Türkiye ile yabancı ülkeler arasında yapılan taşımacılık işlerinde yükün veya yolcunun taşıta alındığı,

* Zarar yazılan değersiz alacaklarla karşılık ayrılan şüpheli alacakların tahsili dahil olmak üzere terk edilen işlerle ilgili olarak sonradan elde edilen kazanç ve iratlar ile ticari, zirai veya mesleki bir faaliyete girişmemesi veya ihale, artırma ve eksiltmelere iştirak edilmemesi karşılığında elde edilen diğer kazanç ve iratlarda ödemenin Türkiye'de yapıldığı,

* Diğer hallerde Maliye Bakanlığı'nca belirlenen yerin vergi dairesine verilmektedir

Kaynak: Referans Gazetesi